A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (negyedik tanács)

2009. október 1-je *

A C-3/08. sz. ügyben,

az EK 234. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a tribunal du travail de Nivelles (Belgium) a Bírósághoz 2008. január 8-án érkezett, 2007. december 18-i határozatával terjesztett elő az előtte

Ketty Leyman

és

az **Institut national d'assurance maladie-invalidité (INAMI)**

között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (negyedik tanács),

tagjai: K. Lenaerts tanácselnök, T. von Danwitz, R. Silva de Lapuerta (előadó), G. Arestis és J. Malenovský bírák,

* Az eljárás nyelve: francia.

főtanácsnok: M. Poiares Maduro,
hivatalvezető: M.-A. Gaudissart egységvezető,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2008. december 17-i tárgyalásra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

– K. Leyman képviseletében E. Piret ügyvéd,

– a belga kormány képviseletében L. Van den Broeck, meghatalmazotti minőségben,

– a holland kormány képviseletében C. Wissels és M. Noort, meghatalmazotti minőségben,

– az Egyesült Királyság Kormánya képviseletében V. Jackson, meghatalmazotti minőségben, segítője: T. Ward barrister,

– az Európai Közösségek Tanácsa képviseletében M. Veiga és D. Canga Fano, meghatalmazotti minőségben,

– az Európai Közösségek Bizottsága képviseletében M. van Hoof és V. Kreuschitz, meghatalmazotti minőségben,

a főtanácsnok indítványának a 2009. február 19-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,

meghozta a következő

Ítéletet

1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem a szociális biztonsági rendszereknek a Közösségen belül mozgó munkavállalókra, önálló vállalkozókra és családtagjaikra történő alkalmazásáról szóló, 1971. június 14-i 1408/71/EGK tanácsi rendeletnek a 2005. április 13-i 647/2005/EK európai parlamenti és tanácsi rendelettel (HL L 117., 1. o.) módosított 1996. december 2-i 118/97/EK tanácsi rendelettel (HL 1997. L 28., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet, 3. kötet, 3. o.) módosított és naprakésszé tett szövege (a továbbiakban: 1408/71 rendelet) 40. cikke (3) bekezdésére, valamint a rokkantsági ellátásokról szóló belga jogszabályok bizonyos szempontjainak a közösségi joggal való összeegyeztethetőségére vonatkozik.

2 Ezt a kérelmet a K. Leyman, belga állampolgár és az Institut national d'assurance maladie-invalidité (INAMI, Országos Egészségbiztosítási és Rokkantsági Biztosítási Intézet) között a K. Leyman rokkantsági ellátásra való jogosultságának a kezdeti időpontja tárgyában indult jogvita keretében nyújtották be.

Jogi háttér

A közösségi szabályozás

3 Az 1408/71 rendelet 13. cikke kimondja:

„(1) A 14c. és 14f. cikkre is figyelemmel, a rendelet hatálya alá tartozó személyekre csak egy tagállam jogszabályai alkalmazandóak. E jogszabályokat e cím rendelkezései szerint kell meghatározni.

(2) A 14–17. cikk rendelkezéseire is figyelemmel:

a) egy tagállam területén alkalmazott személy e tagállam jogszabályainak hatálya alá tartozik, még abban az esetben is, ha egy másik tagállam területén rendelkezik lakóhellyel, vagy ha az őt alkalmazó vállalkozás vagy magánszemély székhelye vagy lakóhelye egy másik tagállam területén található;

[…]”

4 Az 1408/71 rendelet 37. cikke a következőképpen rendelkezik:

„(1) Az a munkavállaló vagy önálló vállalkozó, aki egymást követően vagy váltakozva két vagy több tagállam jogszabályainak hatálya alá tartozott, és kizárólag azon jogszabályok szerint szerzett biztosítási időt, amelyek szerint a rokkantsági ellátások összege nem függ a megszerzett biztosítási idő tartamától, az ellátásokban a 39. cikk rendelkezései szerint részesül. E cikk nem érinti a gyermekek tekintetében a 8. fejezet rendelkezéseinek megfelelően nyújtott nyugdíjemeléseket és kiegészítéseket.

(2) Az (1) bekezdésben említett, az érintett tagállamok területén hatályos jogszabályok felsorolását a IV. melléklet A. része tartalmazza.”

5 Az 1408/71 rendelet 40. cikke a következőképpen szól:

„(1) Az a munkavállaló vagy önálló vállalkozó, aki egymást követően vagy váltakozva két vagy több olyan tagállam jogszabályainak hatálya alá tartozott, amelyek közül legalább az egyik nem a 37. cikk (1) bekezdésében említett típusba tartozik, a 3. fejezet rendelkezései szerint részesül ellátásokban, amely fejezetet értelemszerűen kell alkalmazni, a (4) bekezdés rendelkezéseinek figyelembevételével.

(2) Ugyanakkor az a munkavállaló vagy önálló vállalkozó, aki a rokkantságot megelőzően munkaképtelenné válik, és a IV. melléklet A. részében felsorolt jogszabályok valamelyikének hatálya alá tartozik, a 37. cikk (1) bekezdése rendelkezéseinek megfelelően a következő feltételekkel részesül ellátásban:

– kielégíti azon jogszabályok vagy más ugyanolyan típusú jogszabályok feltételeit, szükség esetén a 38. cikk figyelembevételével, de a IV. melléklet A. részében fel nem sorolt más jogszabályok szerint szerzett biztosítási időre való visszautalás mellőzésével,

és

– nem elégíti ki a IV. mellékletben [helyesen: IV. melléklet A. részében] fel nem sorolt jogszabályok szerint az ellátásokra való jogosultság feltételeit,

és

– nem támaszt igényt öregségi ellátásokra, tekintettel a 44. cikk (2) bekezdésének második mondatára.

(3) a) Egy tagállamnak a IV. melléklet A részében felsorolt olyan jogszabályai szerinti ellátásokra való jogosultság meghatározásához, amely jogszabályok a rokkantsági ellátások nyújtását attól teszi függővé, hogy az érintett személy egy

meghatározott időszakban részesült-e pénzbeli betegségbiztosítási ellátásokban vagy munkaképtelen volt-e, ha a munkavállaló vagy önálló vállalkozó, aki a fenti jogszabályok hatálya alá tartozott, a rokkantságot megelőzően munkaképtelenné válik, miközben egy másik tagállam jogszabályainak hatálya alá tartozik, a 37. cikk (1) bekezdésének sérelme nélkül, figyelembe kell venni a következőket:

i) azt az időszakot, amelynek folyamán e munkaképtelenséggel kapcsolatban a második tagállam jogszabályai szerint pénzbeli betegségbiztosítási ellátásokban részesült, vagy ehelyett továbbra is bért vagy jövedelmet kapott;

ii) azt az időszakot, amelynek folyamán a második tagállam jogszabályai szerint a munkaképtelenséget követő rokkantsággal kapcsolatban a rendelet 2. fejezete és az azt követő 3. fejezet szerinti ellátásban részesült,

mintha olyan időszak lenne, amelynek folyamán az első tagállam jogszabályai szerint pénzbeli betegségbiztosítási ellátásokban részült, vagy amelynek folyamán e jogszabályok értelmében keresőképtelen volt.

b) Az első tagállam jogszabályai szerinti rokkantsági ellátásokra való jogosultság vagy e jogszabályokban előírt előzetes betegségi kártérítési időszak lejáratakor, vagy a fenti jogszabályokban előírt előzetes keresőképtelenségi időszak lejáratakor keletkezik, de nem

i) az a) pont ii. alpontjában említett rokkantsági ellátásokra való jogosultságnak a második tagállam jogszabályai szerinti megszerzése

vagy

ii) az érintett személynek a második tagállam jogszabályai szerinti pénzbeli betegségbiztosítási ellátásokra való jogosultságának utolsó napját követő nap előtt.

(4) Egy tagállam intézménye által az igénylő rokkantsági fokát érintően hozott határozat kötelező más érintett tagállamok intézményei számára, feltéve hogy ezen államok jogszabályainak egyezését a rokkantsági fokkal kapcsolatos feltételek tekintetében a V. melléklet elismeri.”

6 Az 1408/71 rendelet IV. mellékletének A. része a belga általános rokkantsági rendszert olyan típusú hatályos jogszabályok között sorolja fel, amelyeket említ a rendelet 37. cikkének (1) bekezdése, nem említi azonban a luxemburgi rendszert.

7 Ugyanezen rendelet V. melléklete a rokkantsági fokra vonatkozóan elismeri az általános belga rokkantsági rendszer és a Luxemburgi Nagyhercegség fizikai dolgozóira és szellemi munkavállalóira vonatkozó rokkantsági rendszer közötti egyezést.

A belga és a luxemburgi jogszabályok

8 A kötelező egészségbiztosításról és táppénzbiztosításról szóló, 1994. július 14-i belga törvény (a továbbiakban: 1994. évi törvény) 87. cikke értelmében:

„A munkaképtelen […] jogosult […] a munkaképtelenségének kezdetétől számítva egy éven keresztül […] minden munkanapra »elsődleges munkaképtelenségi ellátásban« részesül."

9 Az 1994. évi törvény 93. cikke értelmében:

„Amennyiben a munkaképtelenség meghaladja az elsődleges munkaképtelenségi időszakot, a munkaképtelenség […] minden munkanapjára »rokkantsági ellátást« fizetnek."

10 A belga jogban a rokkantsági nyugdíj független a biztosítási időszak hosszától.

11 A luxemburgi jogban, amennyiben a rokkantságot véglegesnek vagy tartósnak ismerik el, a rokkantsági nyugdíjra való jogosultság a szakmai tevékenység megszűnésének az első napjától kezdődik. A rokkantsági nyugdíj összege a biztosítási időszak hosszától függ.

12 Az Arlonban 1994. március 24-én aláírt, és az 1995. április 28-i törvénnyel (a *Moniteur belge* 1995. június 7-i száma, 16139. o.) jóváhagyott, az ingázó munkavállalók szociális biztonságáról szóló belga-luxemburgi egyezmény és végleges jegyzőkönyv az ingázó munkavállalók esetében előírja a belga rokkantsági ellátásnak az elsődleges munkaképtelenségi időszak végéig történő folyósítását.

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

13 K. Leyman belga állampolgár 1971 és 2003 között munkavállalóként Belgiumban dolgozott. 1999 óta Luxemburgban rendelkezik lakóhellyel, és 2003 augusztusától a luxemburgi szociális biztonsági rendszer hatálya alá tartozik.

14 2005. július 8-án az illetékes luxemburgi hatóságok elismerték K. Leyman munkaképtelenségét a 2005. július 8-tól 2012. február 29-ig, a nyugdíjazásáig tartó időszakra. A Luxemburgban töltött biztosítási időszakra ezért rokkantsági ellátást állapítottak meg számára. A luxemburgi intézet által K. Leymannak fizetett nyugdíj összege 322,83 euró volt havonta.

15 Miután K. Leyman a Belgiumban töltött biztosítási időszakokra tekintettel rokkantsági ellátás iránti kérelmet nyújtott az INAMI-hoz, az a 2006. június 23-i határozatával 2006. július 8-tól kezdődően havonta 737,10 euró összegű ilyen ellátást nyújtott számára, összhangban – az említett intézet szerint – az 1408/71 rendelet 40. cikke (3) bekezdésének b) pontjával és az 1994. évi törvénnyel.

16 K. Leyman keresetet nyújtott be a kérdést előterjesztő bírósághoz az INAMI említett határozata ellen azt kérve, hogy a számára így nyújtott rokkantsági nyugdíjat 2005. július 8-ától fizessék számára.

17 E körülmények között a tribunal du travail de Nivelles (nivelles-i munkaügyi bíróság) úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és az alábbi kérdéseket terjeszti a Bíróság elé előzetes döntéshozatalra:

„1) Az 1408/71/EK rendelet 40. cikke (3) bekezdésének b) pontja és az [1994. évi törvény] 93. cikke ellentétesek-e az EK-Szerződés 18. cikkével annyiban, amennyiben egy A típusú országban (a jelen esetben Belgiumban) lakóhellyel rendelkező és dolgozó, majd egy B típusú országban (a jelen esetben a Luxemburgi Nagyhercegségben) letelepedő munkavállaló számára a munkaképtelenség első évében nem teszik lehetővé, hogy az A típusú országban (Belgiumban) munkában töltött időt és biztosítási időszakot figyelembe vevő ellátásban részesüljön?

2) Az 1408/71/EK rendelet 40. cikke (3) bekezdésének b) pontja és az [1994. évi törvény] 93. cikke ellentétesek-e az EK-Szerződés 18. cikkével annyiban, amennyiben egy A típusú országban (a jelen esetben Belgiumban) lakóhellyel rendelkező és dolgozó, majd egy B típusú országban (a jelen esetben a Luxemburgi Nagyhercegségben) letelepedő munkavállaló esetében hátrányos megkülönböztetést teremtenek a szabad mozgáshoz való jogát gyakorló munkavállaló tekintetében azáltal, hogy a munkaképtelenség első évében nem teszik lehetővé számára, hogy az A típusú országban (Belgiumban) munkában töltött időt és biztosítási időszakot figyelembe vevő ellátásban részesüljön?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

18 Mindenekelőtt kell állapítani, hogy bár a kérdést előterjesztő bíróság által feltett kérdések az EK 18. cikkre utalnak, az alapeljárás helyzetéhez hasonló helyzet az EK 39. cikk és az EK 42. cikk hatálya alá tartozik.

19 Ugyanis mind az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból, mind a Bírósághoz benyújtott észrevételekből kitűnik, hogy K. Leyman munkavállalás céljából telepedett le Luxemburgban telepedett le munkavállalás céljából.

20 Márpedig az állandó ítélkezési gyakorlat szerint az EK 39. cikk a munkavállalók szabad mozgása tekintetében különös rendelkezést tartalmaz az EK 18. cikkhez képest, amely általános jelleggel rögzíti a tagállamok területén való szabad mozgás és tartózkodás valamennyi uniós polgárt megillető jogát (lásd a C-392/05. sz. Alevizos-ügyben 2007. április 26-án hozott ítélet [EBHT 2007., I-3505. o.] 66. pontját és a C-287/05. sz. Hendrix-ügyben 2007. szeptember 11-én hozott ítélet [EBHT 2007., I-6909. o.] 61. pontját).

21 Ilyen körülmények között a feltett kérdéseket úgy kell érteni, mint amelyek lényegében annak feltárására irányulnak, hogy az EK 39. cikket és EK 42. cikket úgy kell-e értelmezni, hogy azokkal ellentétes az 1994. évi törvény 93. cikkében az 1408/71/EK rendelet 40. cikke (3) bekezdése b) pontjának megfelelően megállapított feltétel annyiban, amennyiben ahhoz vezet, hogy egy személyt, mint K. Leyman – aki miután a Belga Királyság területén rendelkezett lakóhellyel és dolgozott, amely tagállamnak a jogszabályai az A típusba tartoznak, egy olyan másik tagállamban telepszik le, amelynek a jogszabályai a B típusba tartoznak – megfoszt bármely, a munkaképtelenség első évében az első tagállamban illetékes intézet által fizetendő ellátástól, és így hátrányos megkülönböztetést teremt a szabad mozgás jogát gyakorló munkavállaló hátrányára.

22 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy az 1408/71 rendelet a tagállamok rokkantsági biztosítási rendszereinek a koordinálása céljából különbséget tesz aszerint, hogy a munkavállaló kizárólag olyan jogszabályok hatálya alá tartozott-e, amelyek szerint az ellátás összege független a biztosítási időszak hosszától (az úgynevezett „A típusú” jogszabályok) – e rendelet 37–39. pontjában említett helyzetek –, vagy kizárólag olyan jogszabályok hatálya alá tartozott, amelyek szerint az ellátás összege az említett időtartamtól függ (az úgynevezett „B típusú” jogszabályok), vagy e két típusú jogszabályok hatálya alá tartozott, amely helyzeteket az ugyanezen rendelet 40. cikke említi.

23 Azok a munkavállalók, akik az 1408/71 rendelet 40. cikkében említett helyzetben vannak, az e rendelet öregségre és halálesetekre vonatkozó, analógia útján alkalmazandó rendelkezéseinek megfelelően részesülnek a rokkantsági ellátásokban.

24 Bár az 1408/71 rendelet 37–39. cikkében említett helyzetben lévő munkavállalók esetében előírt rendszer azzal jár – amennyiben ezen eljárás szempontjából releváns –, hogy csak egy tagállam határozza meg a jogrendjének megfelelően a rokkantsági ellátásra való jogosultságot, és fizeti azt, az e rendelet 40. cikkében említett helyzetben lévő munkavállalók esetében előírt rendszer lényegében azzal jár, hogy valamennyi azon jogszabályra tekintettel kell a rokkantsági ellátásokat fizetni, amelyek hatálya alá a munkavállaló tartozott, és hogy adott esetben ez utóbbi minden egyes érintett tagállamtól rokkantsági ellátást kap, amelyet az ugyanezen rendelet 46. cikkében említett szabályok szerint e tagállamok jogszabályai hatálya alatt eltöltött biztosítási időszakok alapján számítanak ki.

25 Mivel az alapügy felperese az A típusú jogszabályok, vagyis a belga rokkantsági biztosítási rendszer és a B típusú jogszabályok, vagyis a luxemburgi rokkantsági biztosítási rendszer hatálya alá tartozott, a számításokat és a kifizetést az 1408/71 rendelet 46. cikkének megfelelően az illetékes belga és luxemburgi hatóságok végezték, amely hatóságok meghatározták a rokkantsági ellátás általuk fizetendő havi összegét, amelyet egyébként az alapügy felei nem vitattak.

26 Ezen utóbbiak azonban nem értettek egyet azon időpontot illetően, amelytől kezdődően a Belgium által fizetendő rokkantsági ellátást folyósítani kell.

A belga betegségi és rokkantsági biztosítási rendszer és az elsődleges munkaképtelenségi ellátás

27 Az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból, valamint a Bírósághoz többek között a belga kormány által benyújtott észrevételekből kitűnik, hogy a Belgiumban hatályos rendszer a betegségbiztosítást és a rokkantsági biztosítást egy egységes rendszerbe szervezi oly módon, hogy a munkaképtelenné vált munkavállaló először egy átmeneti munkaképtelenséget szabályozó rendszer alá kerül, és csak bizonyos időszak eltelte után kerül a hosszú távú – akár végleges – teljes vagy részleges munkaképtelenséget szabályozó rendszer alá.

28 Különösen, Belgiumban a munkaképtelenné vált munkavállaló először egy éven keresztül egy betegségbiztosítási rendszer alá kerül, amely során úgynevezett „elsődleges munkaképtelenségi" ellátásban részesül. Ezt követően, vagyis az említett időszak lejárta után, ha a munkavállaló továbbra is munkaképtelen, a rokkantsági biztosítási rendszer alá kerül, és rokkantsági ellátást kap.

29 Az említett rendszer a munkavállaló állapota szempontjából nem tesz tehát különbséget egyrészt az átmeneti munkaképtelenség, mint a betegség és másrészt a végleges munkaképtelenség, mint a rokkantság között. Az átmeneti munkaképtelenséget és a rokkantságot csak az a tény különbözteti meg, hogy ez utóbbi a munkavállaló munkaképtelensége egyéves időtartamának a meghosszabbítását jelenti.

30 Ezzel szemben a luxemburgi rendszer a betegségbiztosítást és a rokkantsági biztosítást megkülönbözteti oly módon, hogy ha a munkavállalónak az átmeneti munkaképtelenségét ismerik el, a munkavállaló a betegségbiztosítási ellátásra jogosító betegségbiztosítási rendszer alá kerül, míg ha a végleges vagy tartós munkaképtelenségét ismerik el, a rokkantsági ellátásra jogosító rokkantsági biztosítási rendszerbe kerül.

31 Ebből következik, hogy az olyan rendszerekben, mint a belga rendszer, amelyekben a betegségbiztosítást és a rokkantsági biztosítást kombinálják, a munkaképtelenséget nem ismerik el egy előzetes munkaképtelenségi időszak nélkül, és hogy következésképpen egy másik tagállamban, mint a Luxemburgi Nagyhercegség, egy ilyen elismerés megadása nehézségeket vet fel a szociális biztonsági rendszerek összehangolása során abban az esetben – mint az alapügy is –, ha különböző rendszerekre tekintettel kell a kifizetéseket teljesíteni az 1408/71 rendelet 40. és 46. cikkének szabályait alkalmazva.

32 Ugyanis bár a luxemburgi jogszabályok szerint a rokkantsági ellátásra való jogosultság a munkaképtelenség első napjától keletkezik, ilyen ellátás kifizetése a belga jogszabályok alapján csak egy egyéves időszak eltelte után kezdődik, amely során a Belgiumban lakóhellyel rendelkező munkaképtelen munkavállaló elsődleges munkaképtelenségi ellátásban részesül.

33 Márpedig ilyen helyzetben az illetékes belga hatóságok úgy vélik, hogy az 1408/71 rendelet 40. cikke (3) bekezdésének b) pontját úgy kell értelmezni, hogy a belga rokkantsági ellátásra való jogosultság az egyéves elsődleges munkaképtelenségi időszak elteltével keletkezik. Ezenkívül az említett hatóságok nem nyújtanak a munkavállalónak ellátást ezen utóbbi munkaképtelenség esetén.

Az 1408/71 rendelet 40. cikkének (3) bekezdéséről

34 Meg kell jegyezni, hogy az 1408/71 rendelet 40. cikkének (3) bekezdése azon munkavállaló helyzetére vonatkozik, aki az A típusú jogszabályokkal rendelkező olyan tagállam hatálya alatt áll, amelyben a rokkantsági ellátások nyújtását attól a feltételtől teszik függővé, hogy az érintett személy egy meghatározott időszakban részesült-e pénzbeli betegségbiztosítási ellátásokban vagy munkaképtelen volt-e, amikor a munkavállaló a rokkantságot megelőzően munkaképtelenné vált, miközben egy másik tagállam jogszabályainak a hatálya alá tartozik.

35 Az említett rendelkezéssel előírt koordináció először is minden olyan időszak figyelembevételét előírja, amely alatt a munkavállaló a második tagállam jogszabályai szerint pénzbeli betegségbiztosítási ellátásokban részesült vagy ehelyett továbbra is bért vagy jövedelmet kapott, vagy e munkaképtelenséget követő rokkantsági ellátásokban részesült, mintha olyan időszak lenne, amelynek folyamán az első tagállam jogszabályai szerint pénzbeli betegségbiztosítási ellátásokban részült, vagy amelynek folyamán e jogszabályok értelmében keresőképtelen volt (az 1408/71 rendelet 40. cikke (3) bekezdésének a) pontja).

36 Másodszor is előírja, hogy az első tagállam jogszabályai szerinti rokkantsági ellátásokra való jogosultság vagy az e jogszabályokban előírt előzetes betegségi kártérítési időszak lejáratakor, vagy az e jogszabályokban előírt előzetes munkaképtelenségi időszak lejártakor, azonban legkorábban a munkaképtelenséget követő rokkantsági ellátásokra való jogosultságnak a második tagállam jogszabályai szerinti megszerzésének az időpontjában vagy az érintett személynek a második tagállam jogszabályai szerinti pénzbeli betegségbiztosítási ellátásokra való jogosultságának utolsó napját követő nap előtt keletkezik (az említett rendelet 40. cikke (3) bekezdésének b) pontja).

37 A koordináció szabályainak tehát két típusú különbségéről van szó.

38 Egyrészt az 1408/71 rendelet 40. cikke (3) bekezdésének a) pontjában előírt szabály összesíti a második tagállam jogszabálya alatt eltöltött biztosítási időszakok alatt történt eseményeket annak ellenőrzése céljából, hogy az első tagállam által a rokkantsági ellátásra való jogosultság keletkezéséhez megkövetelt feltételek teljesülnek-e.

39 Másrészt az 1408/71 rendelet 40. cikke (3) bekezdésének b) pontjában előírt szabály időbeli határt szab az első tagállam szerinti rokkantsági ellátásokra való jogosultság keletkezéséhez, amelynek során elismeri többek között számára azt a lehetőséget, hogy

ezen ellátások nyújtását egy olyan előzetes időszak lejártától tegye függővé, amely alatt az érintett személy vagy munkaképtelen volt vagy pénzbeli betegségbiztosítási ellátásokban részesült; e lehetőségről rendelkezik a belga jogalkotó az 1994. évi törvény 93. cikkében, amelyben az ilyen ellátásokra való jogosultság keletkezésének feltételeként egy egyéves elsődleges munkaképtelenségi időszakot ír elő.

A munkavállalók szabad mozgásáról

40 Ami a munkavállalók szabad mozgását illeti, emlékeztetni kell arra, hogy az EK 42. cikk meghagyja a különböző tagállamok szociális biztonsági rendszerei közötti, és ennek következtében a tagállamokban munkát vállaló személyek jogai között fennálló különbségeket. Az e rendszerek közötti anyagi és eljárási különbségeket tehát nem érinti az EK 42. cikk (lásd a C-227/89. sz. Rönfeldt-ügyben 1991. február 7-én hozott ítélet [EBHT 1991., I-323. o.] 12. pontját és a C-165/91. sz. Van Munster-ügyben 1994. október 5-én hozott ítélet [EBHT 1994., I-4661. o.] 18. pontját).

41 Azonban vitathatatlan, hogy az EK 39. cikk célja nem valósulna meg, ha a migráns munkavállaló a szabad mozgáshoz való jog gyakorlása miatt elveszítené a neki valamely tagállam jogszabályaiban biztosított szociális előnyöket. Az ilyen következmény ugyanis visszatarthatná a közösségi munkavállalókat attól, hogy éljenek a szabad mozgáshoz való jogukkal, és így e szabadság érvényesülésének a gátját jelentené (lásd a C-349/87. sz. Paraschi-ügyben 1991. október 4-én hozott ítélet [EBHT 1991., I-4501. o.] 22. pontját és a fent hivatkozott Van Munster-ügyben hozott ítélet 27. pontját).

42 Márpedig a jelen ügyben meg kell állapítani, hogy bár az 1994. évi törvény 87. és 93. cikke nem tesz különbséget a szabad mozgáshoz való jogukat gyakorló munkavállalók és az azt nem gyakorló munkavállalók között, e cikkek alkalmazása az első évben azon munkavállalók hátrányához vezet – azon munkavállalókkal szemben, akik szintén véglegesen vagy tartósan munkaképtelenek, ám nem gyakorolják a szabad mozgáshoz való jogukat -, akik az alapügy felperesének helyzetéhez hasonló helyzetben vannak.

43 Ugyanis bár az előbbi munkavállalók Belgiumban jogosultak elsődleges munkaképtelenségi ellátásra, K. Leyman nem jogosult sem ezen ellátásra, sem egy más hasonló ellátásra Luxemburgban, mivel ez utóbbi tagállamban már rokkantsági ellátást kap.

44 Ezenkívül, mivel a rokkantsági ellátás fizetése a Belgiumban munkával töltött időszakra és járulékfizetési időszakra vonatkozóan csak az elsődleges munkaképtelenség egy éves időszakának az elteltével kezdődik, az 1994. évi törvény 87. és 93. cikkének illetékes belga hatóságok által javasolt alkalmazása ahhoz vezet, hogy a K. Leymanéhoz hasonló helyzetben lévő munkavállalók által fizetett szociális járulékokért a munkaképtelenség első éve tekintetében nem jár ellenszolgáltatás.

45 E tekintetben a Bíróság már kimondta, hogy az EK-Szerződés nem biztosítja a munkavállalónak azt, hogy a tevékenységének egynél több tagállamba való kiterjesztése vagy tevékenységének egy másik tagállamba történő áthelyezése szociális biztonsági szempontból semleges legyen. A tagállamok szociális biztonsági jogszabályai közötti eltéréseket tekintve az ilyen kiterjesztés vagy áthelyezés a szociális védelem szempontjából a munkavállalóra nézve adott esetben többé vagy kevésbé kedvező, illetve kedvezőtlen lehet. Mindebből következően az ilyen jogszabály – még ha alkalmazása így kevésbé kedvező is – megfelel az EK-Szerződés 39. és 43. cikkének, ha a jogszabály alapján az érintett munkavállaló nem kerül kedvezőtlenebb helyzetbe azokkal szemben, akik valamennyi tevékenységüket abban az egyetlen tagállamban végzik, ahol e jogszabály hatályos, illetve azokkal szemben, akik már előzőleg a hatálya alá tartoztak, és ha a jogszabály nem vezet olyan szociális biztonsági járulékok megfizetéséhez, amelyek alapján nem nyílik igény ellenszolgáltatásra (lásd a C-393/99. és C-394/99. sz., Hervein és társai egyesített ügyekben 2002. március 19-én hozott ítélet [EBHT 2002., I-2829. o.] 51. pontját, valamint a C-493/04. sz. Piatkowski-ügyben 2006. március 9-én hozott ítélet [EBHT 2006., I-2369. o.] 34. pontját).

46 Márpedig az alapügy helyzetéhez hasonló helyzetben, ha az 1994. évi törvény 87. és 93. cikkének illetékes belga hatóságok által javasolt alkalmazása ahhoz vezet, hogy a szabad mozgáshoz való jogát gyakorló munkavállalótól a munkaképtelenség első éve tekintetében mindenféle ellátást megtagadnak, meg kell állapítani, hogy ez az alkalmazás ellentétes a közösségi joggal, mivel egyrészt hátrányos helyzetbe hozza e munkavállalókat azon munkavállalókkal szemben, akik ugyanígy véglegesen munka-

képtelenek, ám nem gyakorolták e szabadságukat, és másrészt ahhoz vezet, hogy a fizetett szociális járulékokért nem jár ellenszolgáltatás.

47 Emlékeztetni kell továbbá arra, hogy mivel az 1408/71 rendelet 40. cikkének (4) bekezdésével összhangban az 1408/71 rendelet V. melléklete elismeri a belga általános rokkantsági rendszer és a luxemburgi rendszer közötti egyezést a rokkantsági fokkal kapcsolatos feltételek tekintetében, az illetékes luxemburgi hatóságok által az említett rokkantság tárgyában hozott határozat köti az illetékes belga hatóságokat.

48 A jelen ügyben az alapügyben szóban forgó nemzeti jogszabálynak a migráns munkavállalóra és a letelepedett munkavállalóra történő azonos alkalmazása előre nem látható és az EK 39. cikk céljával alig összeegyeztethető, ahhoz kapcsolódó következményekkel jár, hogy a migráns munkavállaló rokkantsági ellátásra való jogosultságát – amint a jelen ítélet 28-33. pontjából kiderül – két eltérő jogszabály szabályozza (lásd analógia útján a fent hivatkozott Munster-ügyben hozott ítélet 30. pontját).

49 A jogszabályok ilyen eltérését tekintve a jóhiszemű együttműködés EK 10. cikkben kimondott elve arra kötelezi az illetékes nemzeti hatóságokat, hogy a rendelkezésükre álló mindent eszközt használjanak fel az EK 39. cikk céljának a megvalósítása érdekében (lásd a fent hivatkozott Munster-ügyben hozott ítélet 32. pontját).

50 A fentiek fényében az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekre azt a választ kell adni, hogy az EK 39. cikket úgy kell értelmezni, hogy azzal ellentétes az olyan nemzeti jogszabálynak valamely tagállam illetékes hatóságai által történő alkalmazása, amely az 1408/71 rendelet 40. cikke (3) bekezdése b) pontjának megfelelően a rokkantsági ellátásokra való jogosultság keletkezését egyéves elsődleges munkaképtelenségi időszak lejártától teszi függővé, amennyiben ez az alkalmazás azzal a következménnyel jár, hogy valamely migráns munkavállaló az e tagállam szociális biztonsági rendszerébe fizetett járulékokért nem kap ellenszolgáltatást, és ezért egy letelepedett munkavállalóval szemben hátrányos helyzetbe kerül.

A költségekről

51 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (negyedik tanács) a következőképpen határozott:

Az EK 39. cikket úgy kell értelmezni, hogy azzal ellentétes az olyan nemzeti jogszabálynak valamely tagállam illetékes hatóságai által történő alkalmazása, amely a szociális biztonsági rendszereknek a Közösségen belül mozgó munkavállalókra, önálló vállalkozókra és családtagjaikra történő alkalmazásáról szóló, 1971. június 14-i 1408/71/EGK tanácsi rendeletnek a 2005. április 13-i 647/2005/EK európai parlamenti és tanácsi rendelettel módosított 1996. december 2-i 118/97/EK tanácsi rendelettel módosított és naprakésszé tett szövege 40. cikke (3) bekezdése b) pontjának megfelelően a rokkantsági ellátásokra való jogosultság keletkezését egyéves elsődleges munkaképtelenségi időszak lejártától teszi függővé, amennyiben ez az alkalmazás azzal a következménnyel jár, hogy valamely migráns munkavállaló az e tagállam szociális biztonsági rendszerébe fizetett járulékokért nem kap ellenszolgáltatást, és ezért egy letelepedett munkavállalóval szemben hátrányos helyzetbe kerül.

Aláírások